

Mahidol University

ข่าวสภาคณาจารย์
มหาวิทยาลัยมหิดล

<http://www.senate.mahidol.ac.th>

ISSN 0857-989 x ปีที่ 41 ฉบับที่ 7 เดือน สิงหาคม 2558

ภาพจาก <http://www.matichon.co.th>, <http://news.mthai.com>

สารจากประธานสภาคณาจารย์

โดย ศาสตราจารย์คลินิก นพ.วิรุณ บุญนุช

ปีนี้เป็นปีมหามงคลยิ่งของมหาวิทยาลัยมหิดล ที่มหาวิทยาลัยมหิดล โดยสภามหาวิทยาลัย ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ ในการขอพระราชทานทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ประจำปีการศึกษา 2557 แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และขอแสดงความยินดีกับบัณฑิต คณาจารย์ท่านผู้มีเกียรติ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ และศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณของมหาวิทยาลัยมหิดลทุกท่าน ในโอกาสที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ปริญญา ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ รางวัลมหาวิทยาลัยมหิดล และเกียรติบัตร จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ในวันจันทร์ที่ 7 กันยายน 2558 ณ มหิตลสิทธาคาร มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา

สภาคณาจารย์จะจัดการสัมมนา เรื่อง “สภาคณาจารย์กับการขับเคลื่อนเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำ” ในวันที่ 2 กันยายน 2558 ณ เดอะรอยอัลเจมส์ กอล์ฟ รีสอร์ท ศาลายา เพื่อช่วยกันหาแนวทางในการพัฒนา มหาวิทยาลัยไปสู่ World class University ให้ได้ โดยผลที่ได้จากการสัมมนา จะได้นำเสนอต่อประชาคมมหิดลในโอกาสต่อไป

สืบเนื่องจากสภาคณาจารย์จะครบวาระการดำรงตำแหน่งในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558

ขณะนี้อยู่ในระหว่าง การเลือกตั้งสมาชิก สภาคณาจารย์ชุดใหม่ สภาคณาจารย์ประกอบด้วยสมาชิก 2 ประเภท ซึ่งเป็นคณาจารย์ประจำของ มหาวิทยาลัย

1. ประเภทผู้แทนส่วนงานจำนวน 32 คน ให้ประธานสภาอาจารย์ของแต่ละส่วนงาน เป็นสมาชิกประเภทผู้แทนส่วนงานโดยตำแหน่ง ซึ่งในขณะนี้ส่วนงานที่มีสภาอาจารย์มีทั้งสิ้น 16 ส่วนงาน สำหรับส่วนงานที่ไม่มีสภาอาจารย์อีก 16 ส่วนงาน ให้เลือกตั้งทั่วไปจากคณาจารย์ในส่วนงาน ส่วนงานละหนึ่งคน

2. ประเภทผู้แทนทั่วไป มาจากการเลือกตั้งทั่วไปจากคณาจารย์ทั้งหมดของ มหาวิทยาลัย เป็นจำนวน 1 ใน 2 ของ จำนวนสมาชิกประเภทผู้แทนส่วนงาน ซึ่งปีนี้มี ผู้สมัครจำนวน 16 คนพอดี จึงไม่ต้องมีการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลมีทั้งสิ้นจำนวน 48 คน จะเข้าประชุมพร้อมเพรียงกันในวันศุกร์ที่ 25 กันยายน 2558 เพื่อเลือกตั้ง (Vote) ประธานสภาคณาจารย์คนใหม่ เพื่อมาทำหน้าที่ประธานสภาคณาจารย์ ในวันที่ 6 พฤศจิกายน 2558 เป็นต้นไป โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน 2558 ถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2560

สารจากประธานสภาคณาจารย์	2
เรื่อง “เหล้า” รอบมหาวิทยาลัย	3
กฎหมายลิขสิทธิ์: เรื่องใกล้ตัวที่หากไม่ซั้วร้ออาจสร้างปัญหา	5
การสำรวจข้อมูลเชิงวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็น	
เรื่องการปิด-เปิดภาคเรียนตามอาเซียนของมหาวิทยาลัยของรัฐ	7
บรรณาธิการแถลง	8

เรื่อง “เหล้า” รอบมหาวิทยาลัย

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสพล ศิริไสย์
คณะศิลปศาสตร์

ภูมิหลัง ความเป็นมา

เมื่อกลยุทธ์ทางการตลาดของบริษัท เหล้าเบียร์พุ่งเข้าหานักดื่มหน้าใหม่ นักศึกษา จึงกลายเป็นเหยื่อทางการตลาดไปโดยปริยาย เพราะคนวัยนี้เป็นวัยกำลังศึกษาค้นคว้าให้ความสำคัญกับการคบค้าสมาคมกับเพื่อน ค้นหาดูตัวเอง ด้วยการลองผิดลองถูก ข้อสำคัญคือ

ไม่ต้องรับผิดชอบหาเงินเลี้ยงตัวเอง เพราะผู้ปกครองแบกภาระแทน

ศาสตราจารย์ นพ.รัชตะ รัชตะนาวิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้น แถลงว่า ปัญหาเยาวชนกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเยาวชน ในมหาวิทยาลัย ช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา มีร้าน ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รอบมหาวิทยาลัย ทั่วประเทศเพิ่มขึ้นถึง 100 เปอร์เซ็นต์ การเข้าถึง เครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างง่ายยาดทำให้เห็น นักศึกษานั่งดื่มสุราในเวลาวิกาล และกลายเป็น เหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาท ใช้กำลังทำร้าย ร่างกาย บางกรณีถึงขั้นเสียชีวิต

(<http://www.dailynews.co.th/politics/329064> สืบค้น 4 สิงหาคม 2558)

ล่าสุด คณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ กระทรวงสาธารณสุข มีมติเห็นชอบ ให้ออกประกาศห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ใกล้สถานศึกษาในระยะ 300 เมตร ตลอด 24 ชั่วโมง และได้นำเสนอต่อคณะกรรมการเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์แห่งชาติ พิจารณาเห็นชอบเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2558 และมีผลบังคับใช้หลังประกาศ 30 วัน ผู้ฝ่าฝืนมีโทษจำคุก 6 เดือน ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

รอบรั้วศาลายา

เป็นที่ทราบกันดีว่า ชุมชนรอบมหาวิทยาลัย มหิดล ศาลายา ขยายตัวอย่างมากเพื่อรองรับ ประชากรที่อพยพเข้ามาศึกษาเล่าเรียนในแต่ละปี

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา มีที่พักอาศัยประเภทคอนโด- มิเนียมราคาแพงเพิ่มขึ้นถึง 100 เปอร์เซ็นต์ สิ่ง ที่ตามมากับธุรกิจคอนโดมิเนียมคือ ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ร้านสะดวกซื้อ และสถานบันเทิง บางประเภท เช่น ผับ ซึ่งเน้นการเปิดไฟสว่างและ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับนักเที่ยว กลางคืน ควรถือเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ครู อาจารย์และผู้เกี่ยวข้องที่จะช่วยกันปกป้อง เยาวชนมิให้เข้าไปข้องแวะกับอบายมุขเหล่านี้ รายงานเล็ก ๆ ฉบับนี้ เป็นความพยายามทำความเข้าใจ สถานการณ์เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รอบ ๆ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา โดยหวังว่า การมีข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง จะ ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถขึ้นนำ มาตราการที่เหมาะสมในการจัดการกับปัญหานี้ ต่อไป

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับนักศึกษา

ส่วนนี้ เป็นการสรุปและสังเคราะห์จาก สารนิพนธ์ของวิทยาลัยศาสนศึกษา 3 ฉบับ คือ

1) อบายมุขกับนักศึกษามหาวิทยาลัย : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา โดย พระประเสริฐ ฉวีจันทร์ (2552)

2) ทักษะคตินักศึกษาต่อร้านเหล้ารอบ มหาวิทยาลัย โดย น.ส.จิตสุดา จันทร์เปล่งแสง (2556) และ

3) พฤติกรรมการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดย นายธรรมาศ เหล้าเลิศงามวาศ (2556) สารนิพนธ์ทั้งสามฉบับ เป็นการสำรวจ จากกลุ่มตัวอย่างในศาลายา จำนวน 100-150 ราย

การสำรวจของพระประเสริฐ ฉวีจันทร์ (2552) พบว่า พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ของนักศึกษา มีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมการสูบบุหรี่ การเที่ยวกลางคืนและ การมีเพศสัมพันธ์ สถานบันเทิงที่นักศึกษาชอบ

ไปเที่ยวมากที่สุดได้แก่ ผับ คาราโอเกะ รองลงมาได้แก่ ดิสโกเทค ไนต์คลับ อาบอบนวด โดยมีเหตุผลที่สนใจคือ นักศึกษาต้องการความสนุกสนาน ตื่นเต้น การมีประสบการณ์ใหม่ ๆ ไปเที่ยวเพราะมีเพื่อนใกล้ชิดซัดซักรวน งานสำรวจนี้ ชี้ให้เห็นว่าการดื่มเครื่องดื่มของนักศึกษา มิได้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นประจำ (เช่น พวกเปรี๊ยวปาก อยากริน) แต่เป็นไปตามกระแสและสถานการณ์จำเพาะเท่านั้น ข้อเสนอแนะสอดคล้องกับผลการสำรวจของธรรมา (2556) ซึ่งระบุว่า ระยะห่างของการดื่มสุราครั้งต่อไปมากกว่า 6 เดือนของนักศึกษามีมากถึงร้อยละ 45

นักศึกษาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่อไร กลุ่มตัวอย่างที่สำรวจโดยธรรมา (2556) พบว่า ร้อยละ 44 และ 36 ของนักศึกษาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุ 17 ปี และอายุ 19 ปีตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนหนึ่งดื่มเป็นตั้งแต่เรียนมัธยม และอีกส่วนหนึ่งริเริ่มเมื่อเข้ามหาวิทยาลัยปีหนึ่ง ส่วนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67 ของจิตสุดา (2556) ระบุว่า นักศึกษาเคยใช้บริการร้านเหล้าบริเวณรอบมหาวิทยาลัยมทิดล ช่วงเวลาของการดื่มหลัง 20.00 น. มีถึงร้อยละ 80 สาเหตุของการดื่มร้อยละ 26 เพื่อคลายเครียด ลดความวิตกกังวล ร้อยละ 20 เพื่อเข้าสังคม และร้อยละ 13 ได้รับความชักชวนจากเพื่อน ส่วนเครื่องดื่มยอดนิยมของนักศึกษา ร้อยละ 39 ของกลุ่มตัวอย่างบอกว่า บรัันดีและวิสกี้ รองลงมาคือเบียร์ ร้อยละ 28 สถานที่ซื้อเครื่องดื่ม ร้อยละ 23 ระบุว่า ร้านสะดวกซื้อ (ซื้อไปดื่มที่หอพัก) และร้อยละ 33 ดื่มที่ผับ

ผลการสำรวจนี้ สรุปได้ว่า นักศึกษาศาลายาดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามโอกาส ไม่ใช่การดื่มประจำ และมีความเป็นไปได้ว่า มีการพกนีสัยการดื่มมาตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่น เป็นการดื่มเพื่อเข้าสังคมกับเพื่อน ๆ ในยามว่างหลังเลิกเรียน

ข้อสังเกตเพิ่มเติม บริเวณรอบมหาวิทยาลัยมทิดล ศาลายา เต็มไปด้วยร้านค้า ภัตตาคาร ร้านอาหารริมทาง (street food) และร้านสะดวกซื้อจำนวนมาก แต่ละแห่งขายอาหารและเครื่องดื่มโดยเฉพาะเหล้า เบียร์ อย่างเสรี ทำให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้อย่างสะดวก แต่จากการสังเกตของผู้เขียน ซึ่งเดิน

สำรวจตามฟุตบอลในระหว่างเวลา 20.00-22.00 น. ไม่พบคนแต่งเครื่องแบบนักศึกษานั่งดื่มกินในร้านเหล่านี้

อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตดังกล่าว ไม่อาจยืนยันว่า นักศึกษาที่ศาลายาไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักศึกษาที่ต้องการเครื่องดื่มอาจใช้บริการร้านสะดวกซื้อ และรวมกลุ่มกันกินที่หอพัก หรือขับรถไปยังสถานบันเทิงประเภทผับ บาร์ ที่อยู่ไกลออกไป นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลอีกว่า ช่วงเวลาสำคัญอีกช่วงหนึ่งคือ ช่วงเวลาที่นักศึกษาปีหนึ่งเข้ามาเป็น freshy และมีธรรมเนียมรุ่นพี่เลี้ยงรุ่นน้อง บางครั้งรุ่นพี่มัก “โชว์พาว” พารุ่นน้องไปนั่งดื่มสังสรรค์ตามผับในนามของการสร้างความสามัคคีแบบพี่ ๆ น้อง ๆ เป็นค่านิยมที่ไม่สมควรกับฐานะของการเป็นนักศึกษา ถูกส่งต่อมาเป็นทอด ๆ จากรุ่นพี่รุ่นก่อน ๆ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

แม้จะมีมาตรการทางกฎหมายล่าสุดห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัศมี 300 เมตรรอบรั้วมหาวิทยาลัย แต่การบังคับใช้กฎหมายยังคงเป็นประเด็นท้าทายเสมอ เจ้าของร้านอาหาร ร้านค้ามักอ้างเรื่องการทำมาหากิน การทำธุรกิจ การขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เขาสามารถขายอาหารจานอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น ด้วยเหตุนี้ การจัดการภายใน อาจทำได้ง่ายกว่าการรอให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมาย มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารทำความเข้าใจกับนักศึกษาถึงค่านิยมที่ผิด ๆ เช่น การดื่มเหล้าคลายเครียด การดื่มเพื่อความเป็นแมน การดื่มในนามของความสามัคคีระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง ไม่ดื่มเข้ากับกลุ่มไม่ได้ ฯลฯ มหาวิทยาลัยต้องปกป้องสิทธิของนักศึกษาใหม่และไม่ยอมรับค่านิยมผิด ๆ ต่อจากรุ่นพี่ นอกจากนี้ ควรเน้นการรณรงค์ปัญหาเกี่ยวเนื่องกับการดื่ม เช่น ปัญหาสุขภาพ อุบัติเหตุ การตั้งครุฑก่อนแต่ง ในกลุ่มนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง

No Alcp Hol

กฎหมายลิขสิทธิ์: เรื่องใกล้ตัว ที่หากไม่ชำระอาจสร้างปัญหา

โดย อาจารย์ นพ.นวนรณ อีระอัมพรพันธุ์
คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

กฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นเรื่องหนึ่งที่ใกล้ตัวบรรดาอาจารย์และนักวิชาการทุกท่าน แต่หลายท่านยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่ถูกต้อง ยิ่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ มีข่าวกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับใหม่ที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับเดิมนั้นก็เกิดคำถามขึ้นมากมายในสังคมว่า อะไรแชร์ได้ อะไรแชร์ไม่ได้ ทำอย่างไรจึงจะไม่ผิดลิขสิทธิ์ บทความนี้เป็นบทความ 2 ตอน โดยในตอนแรก จะขอทำความเข้าใจเบื้องต้นเรื่องลิขสิทธิ์และกฎหมายลิขสิทธิ์แก่คณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยผู้สนใจ แล้วในตอนที่สอง จะกล่าวถึงเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์ รวมทั้งประเด็นคำถามที่เกิดขึ้นในกฎหมายลิขสิทธิ์ฉบับใหม่ที่เพิ่งมีผลบังคับใช้เมื่อเร็ว ๆ นี้

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับลิขสิทธิ์และกฎหมายลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ (copyright) คือ สิทธิที่กฎหมายรับรองให้กับเจ้าของงานที่มีการสร้างสรรค์ขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นงานวรรณกรรม (รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์) นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ เพื่อคุ้มครองให้เจ้าของงานนั้นมีสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ กับงานสร้างสรรค์ชิ้นนั้นตามที่กฎหมายกำหนดได้ ตั้งแต่การทำซ้ำหรือดัดแปลง การเผยแพร่ต่อสาธารณชน การให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา งาน การให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น และการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิดังกล่าว

การออกกฎหมายลิขสิทธิ์ มีหลักการเพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ของเจ้าของงานสร้างสรรค์ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานเหล่านี้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะหากไม่มีมาตรการทางกฎหมายมาคุ้มครองลิขสิทธิ์ของงานต่าง ๆ ทำให้งานเหล่านี้ถูกทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือนำไปหาประโยชน์โดยบุคคลอื่นที่ไม่ได้เป็นผู้สร้างสรรค์หรือเป็นเจ้าของผลงานได้โดยง่าย ก็จะทำให้ผู้ที่

อยากจะทำสร้างสรรค์งานเหล่านี้ขาดกำลังใจและอาจเลือกที่จะไม่ลงทุนลงแรงสร้างสรรค์งานดี ๆ ออกมาสู่โลกภายนอก ทำให้สังคมเสียโอกาสในการได้รับประโยชน์ เช่น ความรู้ ความบันเทิง จากงานเหล่านี้ไป นอกจากนี้กฎหมายลิขสิทธิ์ยังกำหนดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์ และเงื่อนไขและข้อยกเว้นต่าง ๆ ในการใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ด้วย เพื่อเป็นการรักษาสมดุลระหว่างสิทธิของเจ้าของงาน กับประโยชน์สาธารณะที่อาจมีขึ้นจากงานสร้างสรรค์ดังกล่าวด้วย

ดังนั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ จึงเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง และมีความสำคัญมากในชีวิตประจำวันของคนเราในปัจจุบัน โดยเฉพาะสำหรับนักวิชาการ นักเขียน ศิลปิน นักแสดง โปรแกรมเมอร์หรือผู้พัฒนาซอฟต์แวร์ ซึ่งมักสร้างสรรค์งานที่กฎหมายนี้มุ่งคุ้มครองเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาอีกหลายฉบับ เช่น กฎหมายสิทธิบัตร กฎหมายเครื่องหมายการค้า กฎหมายความลับทางการค้า กฎหมายคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม เป็นต้น ซึ่งแม้จะมีหลักการในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่คล้ายคลึงกันบ้าง แต่ก็มีความแตกต่างกันในวัตถุประสงค์และรายละเอียดความคุ้มครอง เช่น กฎหมายสิทธิบัตร (patent law) ซึ่งมุ่งคุ้มครองการประดิษฐ์ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมให้มีการค้นคว้าวิจัย และประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีและการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในขณะที่กฎหมายลิขสิทธิ์เน้นคุ้มครองงานสร้างสรรค์ที่มีการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ (เช่น งานเขียน งานแสดง) แต่ไม่ครอบคลุมถึงความคิด ขั้นตอน กรรมวิธี แนวความคิด หลักการ หรือตัวทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์แต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น อาจารย์ท่านหนึ่งคิดค้นวิธีการวิเคราะห์หรือประมวลผลข้อมูลผู้ป่วยแบบใหม่ และได้พัฒนาซอฟต์แวร์และเขียนบทความขึ้นเพื่อสาธิตการ

วิเคราะห์ดังกล่าว หากอาจารย์ท่านนี้ต้องการให้ “วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล” นี้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย จะต้องอาศัยกฎหมายสิทธิบัตร ในขณะที่การคุ้มครองการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ “ซอฟต์แวร์” และบทความสาธิตวิธีการดังกล่าว จะต้องอาศัยกฎหมายลิขสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์ในปัจจุบัน

กฎหมายลิขสิทธิ์ที่บังคับใช้ในปัจจุบัน คือ พรบ.ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 [1] ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติม โดย พรบ.ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 และ พรบ.ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558 กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยในปัจจุบัน มีหลักการที่สอดคล้องกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยความคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม ทำ ณ กรุงเบอร์น (The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

สำหรับเนื้อหาของกฎหมายลิขสิทธิ์นั้น มีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ ซึ่งกฎหมายกำหนดเป็นหลักทั่วไปว่า ผู้สร้างสรรค์เป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานที่ตนได้สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งรวมถึงผู้สร้างสรรค์งานในฐานะพนักงานหรือลูกจ้าง หากมิได้ทำหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นกับนายจ้าง แต่หากผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์งานขึ้นโดยการรับจ้างบุคคลอื่น ให้ผู้ว่าจ้างเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในงานนั้นเว้นแต่จะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น นอกจากนี้ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐย่อมมีลิขสิทธิ์ในงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยการจ้างหรือตามคำสั่งหรือในความควบคุมของตน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ สำหรับมหาวิทยาลัยมหิดล ได้มีข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา และผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ. 2554 [2] และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2557 กำหนดให้มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยและนักศึกษาสร้างสรรค์งานดังกล่าวขึ้น

จะเห็นได้ว่า การคุ้มครองลิขสิทธิ์ตามกฎหมายเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ โดยไม่ต้องมีการไปจดทะเบียนลิขสิทธิ์กับหน่วยงานใด แม้ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา จะมีหน่วยงานที่เปิดให้จดทะเบียนลิขสิทธิ์ตามความสมัครใจเพื่อการแสดง

ความเป็นเจ้าของอย่างชัดเจนก็ตาม ซึ่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์โดยอัตโนมัติ มักมีผู้เข้าใจผิด โดยสับสนกับการคุ้มครองตามกฎหมายสิทธิบัตรที่จำเป็นจะต้องมีการยื่นขอรับสิทธิบัตรและต้องผ่านการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อน

กฎหมายลิขสิทธิ์บัญญัติว่า เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่ผู้เดียวในการทำซ้ำหรือดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนา งานให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น และอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิดังกล่าว ผู้สร้างสรรค์งานมีสิทธิแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานดังกล่าวและมีสิทธิห้ามบุคคลใดบิดเบือน ดัดทอน ดัดแปลงงานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงของตน เว้นแต่จะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น นอกจากนี้ยังบัญญัติให้ลิขสิทธิ์สามารถโอน (transfer) ให้แก่กันได้ ซึ่งเวลานักวิชาการตีพิมพ์บทความทางวิชาการในวารสารทางวิชาการ ทางสำนักพิมพ์ก็มักมีข้อตกลงว่า ผู้นิพนธ์ตกลงโอนลิขสิทธิ์ไปเป็นของสำนักพิมพ์หากตอบรับตีพิมพ์ (ซึ่งหมายความว่าเราสละขาดซึ่งสิทธิที่จะทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรืออนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิดังกล่าวไปเสียเลย) แต่อาจมีบางสำนักพิมพ์ที่ใช้ข้อตกลงที่ author-friendly กว่านั้น คือ เรา (หรือมหาวิทยาลัย) ยังเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อยู่ ไม่มีข้อตกลงในการโอนลิขสิทธิ์ แต่อย่างไรก็ตาม เราตกลงยินยอมให้สำนักพิมพ์ทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ซึ่งบทความดังกล่าว ซึ่งก็แบ่งได้เป็น 2 ประเภทย่อยคือ 1) เป็นข้อตกลงให้สำนักพิมพ์นี้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (exclusive rights) ในการตีพิมพ์ เราจะไปอนุญาตให้สำนักพิมพ์อื่นหรือผู้อื่นไปทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน (เช่น ให้ผู้อื่นทำ reprint) อีกไม่ได้ และ 2) เป็นข้อตกลงที่ไม่จำกัดสิทธิของผู้อื่น (non-exclusive rights) เพียงแต่สำนักพิมพ์ได้รับอนุญาตให้ตีพิมพ์งานของเราด้วยเท่านั้น

บ่อยครั้งที่นักวิชาการเกิดคำถามขึ้น ภายหลังจากวารสารได้ลงพิมพ์บทความแล้ว ว่าเราสามารถทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่งานของเราเองได้อีกหรือไม่ เพียงใด ซึ่งหากจำไม่ได้ว่า ข้อตกลงกับสำนักพิมพ์ตอนส่งบทความลงตีพิมพ์ เป็นอย่างไรก็อาจหาคำตอบที่ชัดเจนได้ยาก ผู้เชี่ยวชาญด้านลิขสิทธิ์จึงแนะนำว่า เมื่อเราส่งบทความลงตีพิมพ์ในวารสาร (หรือเพื่อการนำเสนอในการประชุมวิชาการ) เราควรศึกษารายละเอียดของข้อตกลงหรือเงื่อนไขหนังสืออนุญาต (license agreement) ในประเด็นที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ จากใน online submission form ตอน submit บทความ หรือในเว็บไซต์ของวารสาร และ save เงื่อนไขข้อ

เอกสารอ้างอิง

[1] <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2537/A/059/1.PDF>

[2] <http://www.op.mahidol.ac.th/orla/law/index.php/regulation/104-2554/103-2012-07-24-04-32-37>

งาน

การสำรวจข้อมูลเชิงวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็น เรื่อง การปิด-เปิดภาคเรียนตามอาเซียน ของมหาวิทยาลัยของรัฐ

โดย ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.)
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยงยุทธ ขจรปรีदानนท์ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล ผู้รายงาน

ผลจากการประชุม ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.) สมัยสามัญ ครั้งที่ 6/2558 เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2558 ณ ห้องประชุม 606 ชั้น 6 อาคารกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สำนักงานอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีมติให้ ปอมท. ทำการสำรวจข้อมูลเชิงวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็น เรื่องการปิด-เปิดภาคเรียนตามอาเซียนของมหาวิทยาลัยของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษา เกี่ยวกับความเหมาะสมและความสอดคล้องของการปิด-เปิดภาคเรียนตามอาเซียน กับบริบทการจัดการศึกษาทั้งระบบของประเทศไทย ความเหมาะสมด้านสภาพภูมิอากาศ ความเหมาะสมด้านความ

ต่อเนื่องของการศึกษาเนื่องจากหยุดการเรียนนาน ความเหมาะสมด้านการใช้ทรัพยากรของประเทศ ความเหมาะสมด้านการหางานและการสมัครงาน ความเหมาะสมด้านช่วงเวลาการเกณฑ์ทหาร และอื่น ๆ หลายประเด็น โดยจะทำการสำรวจข้อมูลจากมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 28 แห่ง แห่งละ 400 ตัวอย่าง แบ่งเป็น นักศึกษา 200 ตัวอย่าง อาจารย์ 100 ตัวอย่าง และบุคลากร 100 ตัวอย่าง ภายในเดือนสิงหาคม 2558 แล้ว ปอมท. จะทำการวิเคราะห์ผลและสรุปผลการสำรวจและนำเสนอต่อที่ประชุม ปอมท. ต่อไป จึงขอความร่วมมือจากคณาจารย์ บุคลากรและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้โปรดให้ข้อมูลในแบบสำรวจของ ปอมท. ครั้งนี้ด้วย ขอขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

บรรณาธิการแถลง

โดย ศาสตราจารย์ พญ.อภิสมา ลีสุวรรณ

อภิสมา

สวัสดีค่ะ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล ชาวสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลประจำเดือนสิงหาคม 2558 มีการรวบรวมงานการเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาครบ 83 พรรษาของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยมีการปั่นจักรยานประวัติศาสตร์ Bike for Mom ซึ่งเป็นกิจกรรมที่คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหิดลได้มีส่วนร่วมในการปั่นจักรยานครั้งประวัติศาสตร์นี้

ในช่วงสภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลเล่มนี้มีบทความที่น่าสนใจหลัก 3 เรื่องคือ เรื่อง "เหล้า" รอบมหาวิทยาลัย โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสพล ศิริไสย์ สมาชิกสภาคณาจารย์จากคณะศิลปศาสตร์ โดยบทความนี้มีการกล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายที่ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรัศมี 300 เมตรรอบรั้วมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นประเด็นที่ท้าทาย ในทางปฏิบัติ

บทความอีกเรื่องที่น่าสนใจ คือ "กฎหมายลิขสิทธิ์ : เรื่องใกล้ตัวที่หากไม่ชั่ว

อาจสร้างปัญหา" โดย อาจารย์ นพ.นวรรณ อีระอมรพันธุ์ จากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี โดยบทความนี้เป็น การกล่าวนำเกี่ยวกับความรู้กฎหมาย ลิขสิทธิ์ตอนแรก และจะมีตอนที่ 2 ในช่วง สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดลฉบับหน้า ซึ่งจะพาดพิงถึงกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ออกใหม่ เมื่อต้นเดือนสิงหาคม โดยเฉพาะเกี่ยวกับการใช้รูปในโซเชียลมีเดีย

อีก 1 เรื่อง คือ การสำรวจข้อมูลเชิงวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็น เรื่อง "การปิด-เปิดภาคเรียนตามอาเซียนของมหาวิทยาลัยของรัฐ" โดย ที่ประชุมประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย (ปอมท.)

ดิฉันหวังว่าคณาจารย์ที่ได้ติดตาม ชาวสภาคณาจารย์ฉบับนี้จะได้รับทั้งความรู้ และความบันเทิง จนกว่าจะพบกันฉบับหน้า สวัสดีค่ะ

ชาวสภาคณาจารย์

เป็นหนังสือในมหาวิทยาลัย และเป็นสื่อระหว่างคณาจารย์ในการรับฟังแลกเปลี่ยนทัศนคติ ข้อคิดเห็น ทั้งด้านการบริหาร ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ และอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย บทความ ข้อคิด จุดหมาย เป็นความเห็นของผู้เขียนเท่านั้น มิใช่ความเห็นของสภาคณาจารย์ เกณฑ์การพิจารณาบทความเป็นไปตาม www.senate.mahidol.ac.th/th/regulation.html

บรรณาธิการประจำฉบับ
กองบรรณาธิการ

ศ.พญ.อภิสมา ลีสุวรรณ

ผศ.ดร.ชาญยศ ปลื้มปิติวิริยะเวช อ.ดร.ธิดาคม พัวพันสวัสดิ์ ผศ.ดร.น.สพ.สุวิทย์ ลิมาวงษ์ปราณี
อ.ดร.อรรณพล กาญจนพงษ์พร ศ.พญ.อภิสมา ลีสุวรรณ

ประสานงานกลาง
ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม
เจ้าของ

สุจิตรา สอนสม พัชญา วงษ์วันทนี
พรศิริ บุญมาวงศ์

สภาคณาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ชั้น 5
999 ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทรศัพท์ : 0-2849-6351-2 โทรสาร : 0-2849-6351